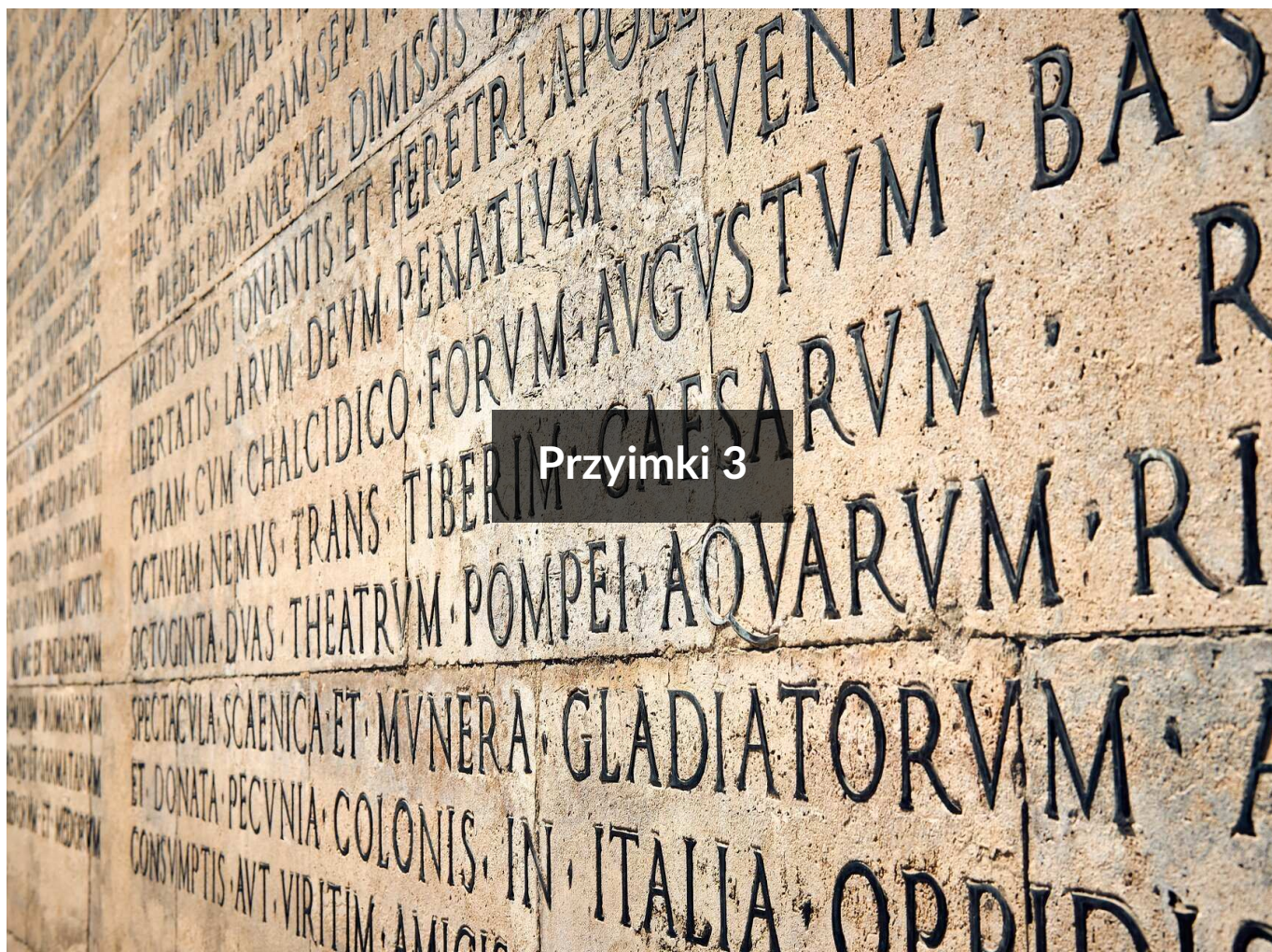

Przyimki 3

- [Przyimki 3](#)

Przyminki 3

Ważne daty

260 r. p.n.e. – podczas pierwszej wojny punickiej (między Rzymem a Kartaginą) Rzymianie rozbudowują flotę: z prawie nieistniejącej osiąga ona liczebność ponad stu okrętów w ciągu dwóch miesięcy.

146 r. p.n.e. – zakończenie trzeciej i ostatniej wojny punickiej, Rzym staje się największą potęgą w zachodniej części Morza Śródziemnego.

Scenariusz dla nauczyciela

Źródło: online-skills.

1. W zakresie kompetencji językowych. Uczeń:
2. zna i rozpoznaje następujące zjawiska składniowe z zakresu gramatyki języka łacińskiego:
 - a) szyk zdania łacińskiego;
 - b) strukturę składniową zdania w stronie czynnej i biernej;
3. zna i rozpoznaje formy morfologiczne i strukturę składniową tłumaczonego tekstu;
4. identyfikuje, z wykorzystaniem posiadanej wiedzy na temat gramatyki łacińskiej, formy podstawowe słów występujących w tłumaczonym tekście.

Nauczysz się

rozpoznawać w tekście łacińskim przyimki (omawiane w tej lekcji i poznane wcześniej) i tłumaczyć **wyrażenia przyimkowe**;

konstruować własne proste wypowiedzi z użyciem przyimków łacińskich;

wykonywać zadania związane ze zrozumieniem tekstu w języku łacińskim.

Powtórzenie

Ćwiczenie 1

W poniższym dialogu wstaw odpowiedni przyimek tak aby powstałe zdania były poprawne i sensowne.

Quō servus it? agros.

Unde venit? Venit oppidō.

Ubi nunc est? oppidum et agrōs.

Inter

In

ex

Film pt. *Polypus*

Film dostępny na portalu epodreczniki.pl

Źródło: online skills.

Film animowany o tematyce dydaktycznej przytacza i omawia użycie wybranych przyimków łacińskich. Na pierwszym ekranie pojawia się tytuł filmu: *Dē marī et praedōnibus* (przyimki 3: *propter, extrā, contrā, prō, cum, dē* (= 'o'), *trans*). Następna grafika przedstawia szkołę. Jest to piętrowy budynek w kolorze czerwonym. Wokół rośnie trawa. Nad wejściem znajduje się napis SZKOŁA. Następne ujęcie ukazuje korytarz szkolny, a w nim uchylone drzwi do sali lekcyjnej. Kolejna scena rozgrywa się przy tablicy. Po jej lewej stronie stoi nauczyciel ze wskaźnikiem w dłoni, po prawej uczeń. Na tablicy jest napisany temat lekcji: *Dē marī et praedōnibus* (przyimki 3: *propter, extrā, contrā, prō, cum, dē* (= 'o'), *trans*). Następny slajd ukazuje morze, nad którym fruwa mewa. Poniżej znajduje się podpis: MARE. Nauczyciel mówi: *Graeci et Rōmānī antiquī prope mare vivēbant. Multī eōrum erant nautae aut piscatores.* Uczeń pyta: *Quī sunt nautae et piscatōrēs?* Na następnym slajdzie przedstawieni są rybacy na morzu. W centrum obrazu znajduje się dwóch nagich mężczyzn w niewielkiej łodzi. Jeden rozkłada sieci, drugi wiosłuje. Wokół pływa mnóstwo ryb. Obok rybaka widnieje podpis PISCATOR. Nauczyciel mówi: *Piscatōrēs in marī piscēs et alia animālia capiunt.* Na następnym ekranie ukazany jest rysunek dużej ryby. Pod nią znajduje się napis: PISCIS. Uczeń mówi: *Piscēs sciō, sed quae alia animālia in marī capiuntur?* Na kolejnym ekranie przedstawiono wazy czarnofigurowe. Znajdująca się na pierwszym planie ozdobiona jest malowidłem ośmiornicy. Poniżej widnieje podpis: POLYPUS. Nauczyciel mówi: *Animalia, quae a piscatōribus capiuntur, sunt inter alia pōlypi.* Uczeń pyta: *Quā dē causā piscatōrēs piscēs et pōlypos capiunt?* Następna ilustracja przedstawia ryby pieczone na ruszcie. Nauczyciel mówi: *Quia nōs hominēs piscēs et pōlypos edimus.* Uczeń pyta: *Bene. Et nautae, quī sunt?* Na kolejnym ekranie ukazana jest płaskorzeźba przedstawiająca żeglarza na statku. Nad żeglarzem znajduje się napis: NAUTA, na statku: NAVIS. Nauczyciel mówi: *Nautae nāvibus per mare nāvigant.* Kolejna ilustracja przedstawia mozaikę. W jej

centrum widnieje okręt z rozpiętymi żaglami. Obok pływają ryby. Pod spodem znajduje się napis: NAVIS MERCATORIA. Nauczyciel mówi: Nāvēs mercātōriae rēs variās trans mare transportant. Uczeń pyta: Quās rēs? Na następnym ekranie przedstawiono artykuły spożywcze: zboże, przyprawy, oliwę. Nauczyciel odpowiada: Frūmentum, olīvam, condimenta multaque alia. Kolejna ilustracja ukazuje okręt wojenny. Ma rozpięte żagle; do burty przymocowane są wiosła. Podpis głosi: NAVIS BELLICA. Nauczyciel opowiada: Nāvēs bellicae autem prō patriā pugnāt. Na następnym ekranie ukazane są trzy fotografie. Przedstawiają one kolejno łódź rybacką, statek handlowy i okręt. Pod nimi znajdują się podpisy w języku polskim oraz odnoszące się do nich fragmenty łacińskiej wypowiedzi nauczyciela. Nauczyciel mówi: Sed sunt quoque aliī nautae, qui nec piscēs capiunt nec rēs transportant nec prō patriā pugnāt. Kolejna ilustracja ukazuje pirata. W skrzyżowanych dłoniach trzyma pistolety, na głowie ma charakterystyczny piracki kapelusz. Podpis głosi: PIRATA VEL PRAEDO. Uczeń pyta: Quī sunt? Nauczyciel odpowiada: Sunt pirātae vel praedōnes.

Ćwiczenie 2

Dobierz podpisy do ilustracji, przeciągając je we właściwe miejsca.

pōlypus, piscis, praedō, nāvis, piscātor

.....

.....

.....

.....

.....

Dē pirātīs vel praedōnibus

Praedōnes magnopere populōs **Maris Nostrī** vexābant, hominēs rapiēbant et in servitūtem vendēbant. Propter perīculum pīrātārum oppida Graeca saepe intrā terram, nōn iuxtā mare struēbantur. Nec solum extrā imperium Rōmānum pīrātae grassābantur, sed etiam in Italia.

Cum nonnullis populis praedōnēs foedera faciēbant et quasi regna sua apud eōs condēbant, ubi nihil timēbant. Ob eam causam ferē nēmō contrā pīrātās pugnāre audēbat.

Rybak – fresk z epoki minojskiej (ok. XVI w. p.n.e.) z wyspy Santorini w Grecji, w zbiorach tamtejszego Muzeum Prehistorycznej Thery, Wikimedia.org, Domena publiczna

Zadania

Ćwiczenie 3

Wstaw przyimki tak, aby powstały wyrażenia przyimkowe przeciwne podanym.

ab insulā - insulam

prō praedōnibus - praedōnēs

extrā terram - terram

in mare - marī

contra

ex

ad

intrā

Ćwiczenie 4

Oceń zgodność poniższych informacji z przeczytanym tekstem, wpisz obok zdań litery: V (= verum, prawdziwe) albo F (= falsum, fałszywe) albo I (ignotum, nie wiadomo).

Piratae antiqui servos vendebant.

Multi Graeci cum piratis pugnabant et vincebant eos.

Piratatum regnum in Africa erat.

Piratae ex Italia homines rapere non audebant.

Ćwiczenie 5

Uzupełnij polskie tłumaczenie do podanego wyrażenia.

post factum –

Ćwiczenie 6

Uzupełnij polskie tłumaczenie do podanego wyrażenia.

ad nauseam –

Ćwiczenie 7

Uzupełnij polskie tłumaczenie do podanego wyrażenia.

pro memoria –

Ćwiczenie 8

Uzupełnij polskie tłumaczenie do podanego wyrażenia.

in genere –

Polecenie 1

Łacińskie tytuły tekstów, zwłaszcza nieliterackich, często bywają sformułowane z użyciem przyimka *dē* „o”, np. *Dē agricultūra*, *De linguā Latīna*.

Zaproponuj łacińskie tytuły dwóch tekstów, które dotyczyłyby morza. Oprócz przyimka *dē* użyj jeszcze dwóch innych dowolnie wybranych przyimków.

Polecenie 2

Oto zdjęcia dwóch miejscowości na greckiej wyspie Samotrace, widzianych z morza:

Miasteczko Chora Samothrakis, online-skills, CC BY 3.0

Na podstawie przeczytanego tekstu łacińskiego oceń, którą miejscowość założono w dawnych czasach, a którą współcześnie.

Słowniki

Słownik pojęć

Mare Nostrum

dosł. „Nasze Morze”, nazwa nadawana przez Rzymian Morzu Śródziemnemu

wyrażenie przyimkowe

połączenie przyimka i rzeczownika (lub zaimka), np. „do lasu”. „na drodze”, „ze mną”

Źródła:

- Władysław Kopaliński, *Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych*, Wiedza Powszechna, Warszawa 1978
- www.encyklopedia.pwn.pl

Słownik łacińsko-polski

Źródło: online-skills.

Galeria dzieł sztuki

Rybak – fresk z epoki minojskiej (ok. XVI w. p.n.e.) z wyspy Santorini w Grecji, w zbiorach tamtejszego Muzeum Prehistorycznej Thery, Wikimedia.org, Domena publiczna